

Závěrečná zpráva o působení lektorky/lektora

Akademický rok: 2013/2014

Destinace (země, město): Polsko, Krakov

Jméno, příjmení: Mgr. Jitka Lukášová, Ph.D.

Lektorát: Jagellonská univerzita v Krakově, Ústav slovanské filologie, Katedra českého a lužického jazyka

Aktuální sídlo lektorátu: ul. Bydgoska 19B, 30-560 Krakov, Polsko

Lektorka: Mgr. Jitka Lukášová, Ph.D.

Počet vyučovaných studentů: 56 studentů (velikost skupin podle ročníků: 15 + 10 + 12 + 13 + 5)

Počet výukových hodin týdně: 18 (9 „lektorátů“ po 90 minutách v každém semestru a konzultace; navíc v zimním semestru týdenní pobyt se studenty v rozsahu čtyřiceti výukových hodin, při němž je lektor studentům neustále k dispozici)

Popis stavu IFS v akademickém roce 2013/2014

Ústav slovanské filologie (Instytut Filologii Słowiańskiej, dále jen IFS) Jagellonské univerzity (dále UJ) se snaží zachovat si strukturu filologického studia a profil absolventa-filologa i přes neustálé změny, jež si vynutil konkurenční boj mezi univerzitami a přechod od tradičního chápání absolventa lingvistického oboru k tzv. „kulturologovi“.

V minulém roce bylo v Polsku zavedeno povinné placení druhého studijního oboru. Tato povinnost byla letos zrušena, a proto lze očekávat mírný nárůst zájemců o bohemistiku v bakalářském studijním programu. Katedra českého a lužického jazyka věří, že v magisterském studijním programu se naplní alespoň minimální počet zájemců nutný k jeho otevření. Přesné počty studentů bakalářského i magisterského studijního programu budou známy až na počátku semestru, v říjnu 2014.

Během celého roku všechny katedry IFS a jejich lektori zнову modifikovali a aktualizovali testy, závěrečné zkoušky a podrobné sylaby jednotlivých jazyků, detailně byly rozpracovány náplně jednotlivých seminářů-lektorátů a zpřesněny seznamy odborné literatury k výuce lektorátů (jazykových cvičení).

Také v letošním roce znovu pokračoval určitý rozkol v přístupu k práci s odborným textem. Studenti

IFS musejí na konci studia odevzdávat několikastránkové resumé svých bakalářských a magisterských prací v češtině (1–3 strany u bakalářské práce, kolem 8–10 stran u magisterské práce), a lektor se tak dostává do kuriózní situace. V pojetí IFS sice není lektor akademickým pracovníkem a náplní jeho předmětů je praktické zlepšování řečových dovedností a jazykových znalostí, ale v daném kontextu je lektor nucen vyučovat jak literárněvědnou, tak lingvistickou terminologii a věnovat velkou pozornost výuce odborného stylu, čehož lze dosáhnout pouze velkým navýšením počtu konzultačních hodin.

Charakteristika vyučovaných ročníků

Lektor vyučuje ve všech ročnících oborových bohemistů. Studenti přicházejí na univerzitu s nulovou znalostí jazyka, povinností lektora je dovést je po prvním ročníku bakalářského studia na úroveň A2 v recepci B1 podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky (dále jen SERR), na úroveň B1 a B2 podle SERR, a ve třetím ročníku dokonce (s celkově nedostatečnou hodinovou dotací) na úroveň C1 podle SERR po absolvování bakalářského studia.

V prvních třech ročnících vyučuje lektor společně s kolegou, stálým lektorem IFS, dr. Petrem Jokešem. Hodinová dotace je v současnosti dělena tak, že dvě třetiny hodin vede lektor MŠMT a jednu třetinu dr. Jokeš.

Studenti prvního ročníku IFS mají povinnost absolvovat tzv. „Týdenní zimní jazykový pobyt“, tj. intenzivní týdenní jazykový kurz zaměřený na rozvoj jazykových kompetencí studentů a integraci nového studijního kroužku. V letošním akademickém roce kurz proběhl na začátku prosince v Orawce. Studenti denně absolvují sedm hodin výuky, večer následují společenské akce (společné promítání filmů, společné vaření, zpívání atd.). Tento způsob vedení kurzu klade vysoké nároky na (oba) lektory, pro něž je celý pobyt neplaceným nadúvazkem. Za negativum považují fakt, že v Orawce je zajištěno pouze ubytování a strava, není tam žádné technické ani kancelářské vybavení, jež je třeba si přivést s sebou, a celé technické zázemí i materiály k výuce téměř čtyřicetihodinového kurzu předem připravit.

V prvním a druhém ročníku magisterského studia vyučuje pouze lektor MŠMT a situace je zde velmi odlišná od bakalářského studia. Skupiny studentů IFS jsou doplňovány zájemci z dalších univerzit a jejich úroveň se často zásadně liší od studentů IFS. Výuka v takovéto víceúrovňové skupině vyžaduje skutečně zkušeného vyučujícího. Vyučovanou skupinu v prvním ročníku magisterského studia lze proto charakterizovat jako B1–C1 podle SERR.

Ve druhém ročníku magisterského studia si většina studentů vybírá Individuální studijní plán, protože obvykle už mají stálé zaměstnání. Pro lektora to znamená další rozšíření pracovních povinností o zadávání individuálních domácích prací, jejich opravu, individuální konzultaci a komunikaci s jednotlivými studenty (osobně nebo e-mailem, individuální konzultace po Skypu apod.).

Je ale nutné také zmínit, že studenti-bohemisté v Krakově jsou motivovaní, o výuku mají zájem, připravují se na ni a v seminářích dobře pracují, což přispívá k tomu, že absolventi krakovské bohemistiky bez obtíží nacházejí práci v oboru.

Výukové materiály

V Krakově je v prvním ročníku a části druhého ročníku bakalářského studia částečně používána

elektronická učebnice Čeština pro Poláky napsaná kolegou dr. Petrem Jokešem a dr. Malickým z Wroclavi. Její výhodou je kontrastivně-lingvistický přístup při prezentaci výukového materiálu.

Převážnou většinu materiálů si ale musí lektor vytvořit sám, což je odborně i časově náročné, zejména vzhledem k tomu, že výběr učebnic pro výuku češtiny jako cizího jazyka vhodných pro slovanské mluvčí je velmi omezený a učebnice vytvořené pro Neslovany jsou, s výjimkou drilovacích cvičení, pro účely výuky Slovanů zcela nevhodné. Lektor proto musí – vzhledem k blízkosti vyučovaných jazyků – studovat odbornou polsko-českou literaturu, učit se polsky, hledat shody, odlišnosti a vycházet při výuce z typologie studentských chyb.

Dalším již zmíněným důvodem pro tvorbu vlastních výukových materiálů jsou víceúrovňové skupiny polských mluvčích v magisterském studijním programu. Sylaby zahrnují povinné používání multimediálních pomůcek pro češtinu, které pro (vysoké) úrovně komunikačních kompetencí vyučovaných na IFS v češtině jako cizím jazyce neexistují.

Mám možnost porovnat situaci v Krakově se svou zkušeností z Varšavy, kde lektor vyučoval pouze ve dvou ročnících a měl mnohem větší prostor výuku lépe provázat a připravit si ji. Lze konstatovat, že situace lektora v Krakově je z hlediska výuky výrazně časově i profesně náročnější a finančně podstatně hůře ohodnocená.

Seminární projekty

V rámci seminářů proběhly studentské projekty, které jsou sice časově náročnější a vyžadují i setkání mimo výuku, ale velmi dobře fungují jako motivační nástroje: letos např. tvorba česko-polských minikuchařek, práce na novém česko-polském blogu, práce na Facebooku bohemistického sboru.

Další aktivity lektora mimo výuku

1. Pravidelná mimovýuková činnost zahrnovala pořádání zkoušek bohemistického sboru (jednou týdně; <https://www.facebook.com/bohemianrhapsodyslaw>).
2. Nepravidelná mimovýuková činnost se skládala např. z mimoškolních setkání se studenty v kavárně nebo u českých filmů.
3. V dubnu a květnu 2014 se konalo několik setkání se studenty, během nichž jsme v polštině napsali a posléze podali dva granty (grant J. Kochanowskiego a grant Rady Kół Naukowych), z nichž se podařilo získat polovinu potřebných finančních prostředků na týdenní exkurzi do ČR (viz níže).
4. Do mimovýukové činnosti bych zahrnula také konzultace věnované jak jazyku, tak kultuře a reáliím, které přesahovaly objem běžné práce vysokoškolského vyučujícího (několik pracovních dní v měsíci).
5. V listopadu 2013 proběhl na IFS monitoring nadřízených z DZS: na katedře jsme přivítali Mgr. Ladislava Bánovce, ředitele odboru mezinárodních vztahů MŠMT, a Mgr. Lucii Šafarčíkovou, zástupkyni DZS pro Program podpory českého kulturního dědictví v zahraničí (http://www.ifs.filg.uj.edu.pl/wydarzenia/-/journal_content/56_INSTANCE_fSZ5/4530731/31534796).

6. V zimním semestru akademického roku 2013/2014 jsme měli možnost hostit na Katedře českého a lužického jazyka přední českou odbornici na vývoj českého jazyka a jazykový purismus, PaedDr. Helenu Chýlovou, Ph.D., ze Západočeské univerzity v Plzni, která v rámci svého semestrálního pobytu na IFS UJ přednesla pro studenty cyklus pěti odborných bohemistických přednášek (http://www.ifs.filg.uj.edu.pl/wydarzenia/-/journal_content/56_INSTANCE_fSZ5/4530731/31540617). Lingvisticky zaměřené přednášky dr. Chýlové se setkaly nejen u studentů, ale i u kolegů z IFS s velkým úspěchem a pomohly také rozšíření meziuniverzitní spolupráce UJ. Úkolem lektora bylo organizační zajištění této semestrální stáže, tlumočení při jednáních (s vedením IFS, pomoc při návštěvách v knihovně, provázení městem), při propagaci přednášek atd.
7. V prosinci 2013 proběhlo na tradičním vánočním večírku první vystoupení sboru Katedry české a lužické filologie, Bohemian Rhapsody (http://www.ifs.filg.uj.edu.pl/wydarzenia/-/journal_content/56_INSTANCE_fSZ5/4530731/34782646), jemuž předcházelo pečení cukroví se studenty u lektora v bytě.
8. V lednu 2014 jsem organizačně zajistila (domluva, propagace, zajištění ubytování, provedení městem) literární přednášku Mgr. Šárky Havlové z Ostravské univerzity, která měla rovněž velmi příznivou odezvu u studentského publika (plakát viz příloha). Problém se zahraničními návštěvami však spočívá ve finanční stránce věci: Jagellonská univerzita neplatí přednášejícím ani symbolickou sumu za přednášku a obvykle nepřispívá na jejich cestovné ani ubytování. Veškeré kontakty tedy závisí pouze na možnostech a ochotě hostů a lektorovi.
9. V březnu 2014 jsem jako obvykle vedla ukázkový lektorát, tj. reklamní ukázkovou hodinu pro IFS, na Dnu otevřených dveří UJ (http://www.ifs.filg.uj.edu.pl/wydarzenia/-/journal_content/56_INSTANCE_fSZ5/4530731/41226462). V minulém roce jsme tak získali většinu studentů prvního ročníku bakalářského studijního programu.
10. V letním semestru se většina mimovýukové činnosti pojila s pravidelnými zkouškami sboru Bohemian Rhapsody a přípravou jeho exkurze do České republiky, kde sbor měl vystoupení. V dubnu jsem navázala spolupráci s Plzeňským dětským sborem (<http://pds.wz.cz/>; pomoc při jejich pobytu v Krakově), v květnu proběhla exkurze do ČR spojená s vystoupením sboru Bohemian Rhapsody v Západočeské galerii Masné krámy v Plzni, návštěvou Katedry českého jazyka a literatury (KČJ) ZČU v Plzni, kde studenti vyslechli odbornou literární přednášku prof. Viktora Viktory, vedoucího KČJ (program celé exkurze viz příloha; ukázky z koncertu na: <https://www.facebook.com/bohemianrhapsodyslaw>). Organizace exkurze znamenala pro lektora nad rámec běžné výuky naplánování programu (návštěva Prahy, Plzně, Českého Krumlova, Karlových Varů), napsání grantů, spočítání nákladů, zajištění ubytování a spojení, přednášky na univerzitě, místa pro koncert sboru, vytvoření plakátů, zajištění průvodců v jednotlivých městech, vlastní přípravu studentů, samozřejmě neustálý kontakt se studenty po celý týden a následné nahrazení výuky pro ostatní ročníky v Krakově.

11. V červnu 2014 proběhl další koncert sboru pro IFS, výtěžek z koncertu byl věnován na pomoc Srbsku po povodních (viz studentský plakát).

Technické zázemí lektorátu

Technické vybavení Katedry českého a lužického jazyka představují dva počítače s přístupem k internetu pro všech osm členů katedry. Díky vstřícnosti nového vedení nemáme problém s kancelářskými potřebami. Ve třídách byly po loňském stěhování nainstalovány notebooky a dataprojektory, a tak je prostředí k výuce jazyků vstřícné. Jsem ale velmi vděčná za technickou podporu DZS (zapůjčený notebook). Chci rovněž poděkovat DZS za možnost nakoupení několika knih minulý rok a za pravidelné zasílání odborných časopisů (Český jazyk a literatura a Host).

Plzeň 31. 7. 2014

Jitka Lukášová